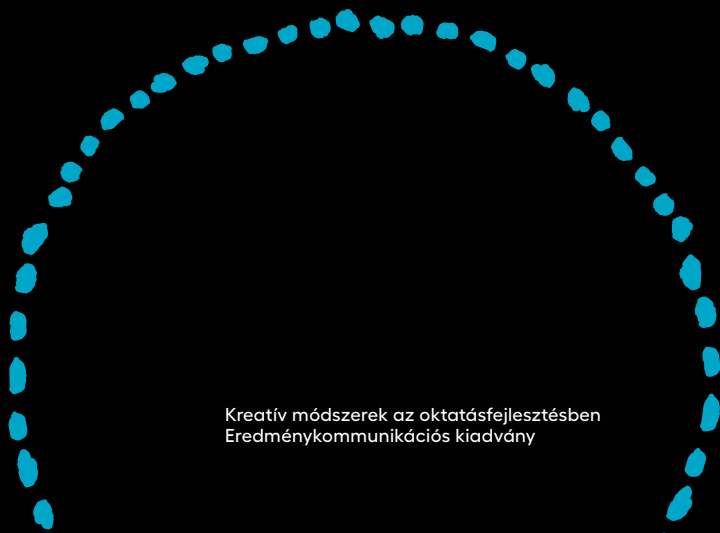

Szakképző
intézmények
támogatása
a kreativitás
fejlesztésében

MOHOLY-NAGY

művészeti egyetem

university of art and
design budapest

A Moholy-Nagy Művészeti Egyetem célja, hogy hozzájáruljon az innováció vezérelt magyar gazdaság létrejöttéhez. Fontosnak tartjuk azon intézményi egységeink és képességeink fejlesztését, amelyek közvetlenül szolgálják az értékteremtést. Feladatunk a felsőoktatás előtt álló – és a felsőoktatásban részt vevő – fiatal korosztályok kreatív és vizuális fejlesztése a design módszereivel és eszközeivel, amelynek érdekében korábban is számos projektet szerveztünk az oktatás minden szintjén a bölcsődétől a szakképzésig.

Kreativitás fejlesztésének célja

Az oktatási intézmények a negyedik ipari forradalom korában komplex kihívásokkal szembesültek. A technológia gyors fejlődése, a digitalizáció mind hatással van az összes iparágra. A gyorsan alakuló munkaerőpiacon a változó szakmai kompetenciák mellett megjelent az igény a nem szakmaspecifikus, transzverzális, azaz átvihető képességekre. Ezek között fontos helyet foglal el a kreativitás.

A kreativitás egy olyan kompetencia, amelynek fejlesztésére az oktatási intézményeknek tudatosan érdemes törekedni, teret engedve a diákok kreativitásának és minden lehetséges módszerrel és eszközzel fejleszteni azt. Ezért a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem mint a hazai kulturális és művészeti élet kiemelkedő képviselője és kreatív központja több elemből álló programot indított a megújuló szakképzés intézményei kreatív fejlődésének támogatására.

Bár szokás a kreativitást rendkívüli tehetségnek, veleszületett adottságnak vagy akár mindennapi találékonyságnak tekinteni, az utóbbi időben a kreativitás összetett jellege került előtérbe. Ez arra utal, hogy a kreativitás vagy kreatív gondolkodás ötletek létrehozásában, értékelésében és fejlesztésében való produktív részvételre való képesség, amely eredeti és hatékony megoldásokat, a tudás fejlődését és a képzelet hatásos kifejeződését eredményezheti. A kreativitás tehát egy olyan kölcsönhatás, amelyben az egyén alkotóképessége és a környezet fogadókészsége szerencsésen, egymás számára értelmezhetően találkozik.

A kreativitás jellemzői:

- a hagyományos normákon túlmutató gondolkodás,
- a dolgok különböző nézőpontokból való szemlélése,
- váratlan kapcsolatok létrehozása és összefüggések felismerése,
- új dolgok kigondolása vagy létrehozása.

A kreativitás hozzájárul az eredményes tanuláshoz, az identitás fejlődéséhez, a közösségi érzéshez, a társadalmi mobilitáshoz és a jóléthez is.

Támogató környezetben a kreativitás és a kreatív gondolkodás fejleszthető. A támogató környezet elősegíti az aktív részvételt és teret biztosít a gondolkodásra, a játékra, a kockázatvállalásra, a problémamegoldásra. A kreativitás leginkább olyan környezetben bontakozik ki, ahol a kritikus gondolkodást is ösztönzik, és a koncentrációval, az összpontosítással és a kitartással kapcsolatos elvárások is jelen vannak. A kreatív tanulás önbizalom-építő rugalmasságát támogatja, ha van mód a biztonságos kudarca, hibázásra,

kritikai reflexióra és az újbóli próbálkozásra. Ezek a felnőtté válás folyamatának is lényeges részét képezik.

A kreativitás fejlődéséhez a tanulóknak minden környezetben, az oktatás-képzés minden szintjén el kell sajátítaniuk, hogyan vegyenek részt produktívan ötletek generálásában, hogyan reflektáljanak ötletekre, értékelve azok relevanciáját és újszerűségét, valamint hogyan dolgozzanak tovább az ötleteken, amíg kielégítő eredményt nem érnek el. A kreatív gondolkodás tekintetében cél a kreatív kompetenciák átfogó, tantárgyakon átívelő (és minden tantárgyban jelen lévő) fejlesztése, amely szemléletet alkalmazta a MOME támogató programja is.

A MOME több elemből álló programjának célja a szakképzési intézmények kreatív fejlődésének elősegítése. Ennek egyik elemeként jött létre egy, a Kreatív Technikumok értékelését és fejlesztését támogató szempontrendszer, egy önértékelő eszköz, amely új megközelítést és szemléletet kínál az intézmény és a képzések kreatív fejlesztésére. Az önértékelés segítséget nyújt a technikumok önmeghatározásához, kreativitásuk és a kreativitásfejlesztésben játszott szerepük értékeléséhez, és működésük, napi gyakorlatuk fejlettségének felméréséhez, eredménye pedig segíthet számukra a következő időszakban szükséges további fejlesztő lépések meghatározásában és megtervezésében.

Ezen az úton továbbhaladva dolgozta ki és valósította meg a MOME szakmai csapata a technikumok kreativitás-fejlesztő képességét erősítő komplex oktatói továbbképzéseket, valamint a cselekvési programok megvalósításának szakmai támogatását. A technikumok vezetői számára tartott workshopok elősegítik a hálózatosodást, teret adva a kooperációra, illetve az intézményekben folyó munka összehasonlítására, a tapasztalatok, jó gyakorlatok megosztására. Az eredmények a későbbiekben kiterjeszthetők más ágazatokra is, ezáltal segítve a szakképzés intézményrendszerét.

A projekt e szakaszának célja, hogy a szakképző intézmények sajátosságainak figyelembe vételével dolgozzuk ki és valósítsuk meg a technikumok kreativitás-fejlesztő képességét erősítő komplex oktatói továbbképzéseket, valamint a cselekvési programok megvalósításának szakmai támogatását. Ennek érdekében öt képzési csomagot dolgoztunk ki és próbálunk ki a programban részt vevő tizenegy szakképző intézmény oktatói körében.

A projekt előkészítő szakaszában a technikumok kreativitásfejlesztő képességeire irányuló önértékelést támogató eszközt fejlesztettünk ki és támogattuk az önértékelés elvégzését, valamint az annak eredményeire épülő középtávú cselekvési programok kidolgozását.

Ezen az úton továbbhaladva a jelenlegi projektben dolgoztuk ki és valósítottuk meg a technikumok kreativitás-fejlesztő képességét erősítő komplex módszertani továbbképzéseket. Öt képzési csomagot dolgoztunk ki és próbáltunk ki a programban részt vevő tizenegy szakképző intézmény oktatói körében az alábbi témakörökben:

- STEAM Interdiszciplináris gyakorlatok
- STEAM Absztrakció, asszociáció
- Design gondolkodás
- Kreatív tanulás módszertanok
- Prezentációs ismeretek

A képzési csomagok tartalma a kreativitásfejlesztést szolgáló foglalkozásterv, az ehhez kapcsolódó tananyag, oktatói segédletek és útmutatók. A projekt része az oktatásdemonstrációs eszközök alkalmazására való oktatói felkészítés, azok iskolai alkalmazásának tesztelése, valamint

a próbák tapasztalatainak, tanulságainak visszacsatolásával a képzési csomagok finomhangolása, véglegesítése. Így mind a szakmai tantárgyak, mind a közműveltségi tantárgyak esetében hatékonyan segíthetjük a tanulók kreativitásának fejlesztését, és ezáltal a minőségi tanulást.

A képzési programok bemutatása

STEAM Interdiszciplináris gyakorlatok

A STEAM Interdiszciplináris gyakorlatok továbbképzésen a reál tudásfejlesztés irányába orientált STEM (Science – Technology – Engineering – Math) módszertan kiegészül a művészetek (Arts) területével. A továbbképzési program valós oktatási szituációban demonstrálja az innovatív projektalapú módszertant. Lehetővé teszi az oktatók, illetve a diákok számára az őket körülvevő, folyamatosan változó világ feltérképezését a STEAM módszeren alapuló problémamegoldási lehetőségek alkalmazásával.

STEAM Absztrakció, asszociáció

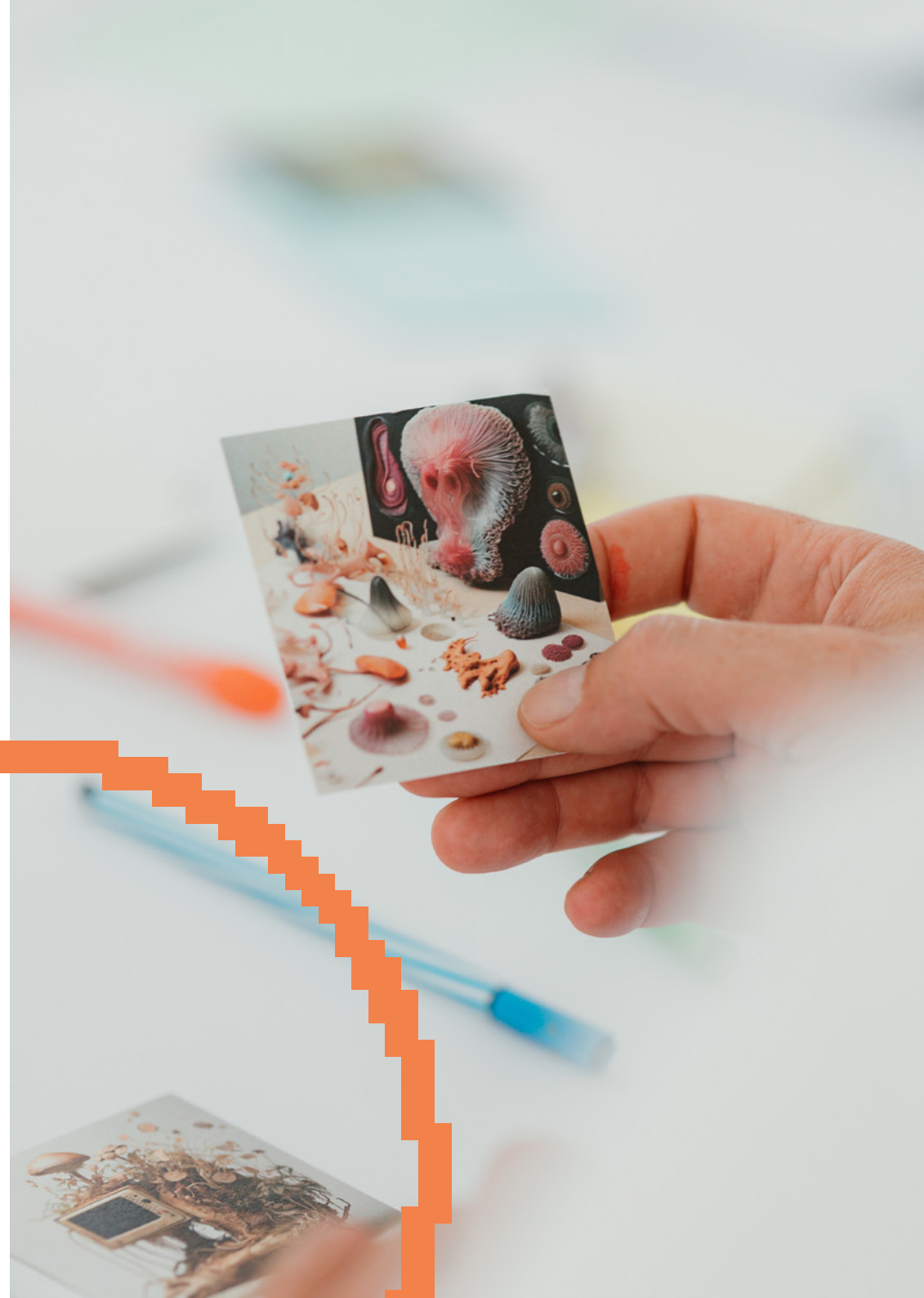
A STEAM Absztrakció, asszociáció továbbképzés célja a szakképzésbe is integrálható, projekt- és élményalapú oktatásmetodika fejlesztése, mely tartalmilag és esztétikailag is progresszív megoldásokat teremt a kreativitásfejlesztés terén. A STEAM módszertan a szakképző iskolák

számára kifejlesztett élményalapú, játékos feladatok segítségével integrálja a kreatív alkotás és a közéleti tantárgyak tudásait. A programban kiemelten fontos elem a csapatmunka, a kommunikáció, a rajz-, és egyéb manuális készségek fejlesztése, illetve a digitális tárgyaló technológiákhoz kapcsolódó elméleti és gyakorlati tudás fejlesztése.

Design thinking
– **Tervezői gondolkodás**

A designgondolkodás vagy tervezői gondolkodás olyan kreatív problémamegoldási folyamat, amelynek során megértjük a környezetünkben felmerülő jelenségeket, és új fejlesztési lehetőségeket ismerünk fel. Ezen tudásunkat felhasználva

olyan újszerű megoldásokat javasolunk, amelyek adaptálhatók a szakképzésbe. A designgondolkodás módszertan a tervezői szakmákban alkalmazott lépéseket, technikákat és különböző játékos, vizuális feladatokat gyűjti össze, hogy ezeket használva bárki, bármilyen területen jobban ki tudja használni kreativitását a problémák megoldására.

Prezentációs technikák

A Prezentációs technikák továbbképzés programjának alapvető célja a szakképzésben oktatók módszertani kultúrájának fejlesztése a prezentációs technikák megismerésével és kipróbálásával. A továbbképzés segít értelmezni az innovatív, hatékony prezentáció megtervezéséhez szükséges legfontosabb döntéseket, és kialakítja a prezentáció iskolai felhasználáshoz szükséges pedagógiai tervezés kereteit. A képzés lényege a prezentációs ismeretek – ötletek, tervek, kreatív alkotói, tanulási folyamatok, –, valamint ezek eredményeinek figyelemfelkeltő, érthető és vizuálisan is színvonalas bemutatása, a prezentálást segítő eszközök, eljárások és technikai szabályok segítségével.

Kreatív tanulás

A kreativitás mint kompetencia fejlesztésére az oktatási intézményeknek érdemes tudatosan törekedni, teret engedve a diákok alkotókészségének, és minden lehetséges módszerrel és eszközzel fejleszteni azt. A kreatív tanulás módszertanok, tanulási technikák és módszerek alkalmasak a kreatív tanulási helyzet

megteremtésére, így az oktatás folyamatának során a kreativitást támogató attitűd fenntartására. A továbbképzés célja a hagyományos normákon túlmutató gondolkodás fejlesztése, képessé téve a résztvevőket a dolgok különböző nézőpontokból való szemlélésére, váratlan kapcsolatok kialakítására és összefüggések felismerésére, valamint új dolgok kigondolására, létrehozására.

Szakmai támogatás a kreatív technikumok vezetői részére

A fejlesztésekhez társuló szakmai támogatás a kreatív technikumok vezetőinek és általuk bevont oktatóinak támogatását jelenti a korábbiakban kidolgozott cselekvési tervek megvalósításában. A program elején és végén a technikumok vezetői számára közös előkészítő, illetve az eredményeket összegző és kiértékelő workshopot tartunk. Ezek alkalmasak a hálózatosodás inspirálására, és teret adnak a kooperációra,

illetve a különböző intézményekben folyó munka összehasonlítására, a tapasztalatok, jó gyakorlatok összegyűjtésére és megosztására.

Eredményeink a későbbiekben kiterjeszthetők és átvihetők más ágazatokra is, ezáltal segítve a szakképzés intézményrendszerét a tanítás és tanulás minőségének javításában.

Távlati oktatási célok a kreatív technikumokban:

- Különböző tanulási helyzetekhez alkalmazkodó, kreatív oktatási környezet kialakítása és fenntartása.
- A design gondolkodás és a kreatív készségek fejlesztése.
- Korszerű digitális, informatikai és technológiai kompetenciák integrált fejlesztése.
- A problémamegoldás, kooperációs készség és a kritikai gondolkodás fejlesztése valós problémahelyzetekre építve.
- A magasabb szintű tudásszerzési és alkalmazási (kognitív és affektív) képességek fejlesztéséhez szükséges kompetenciák és ezek integratív alkalmazásának megerősítése sajátos oktatási módszerekkel és tematikákkal.
- Projekt alapú oktatás innovatív készségfejlesztési módszerekkel, gazdasági szereplők bevonásával.
- A komplex problémák társas megoldásához szükséges szociális kompetenciák fejlesztése.

PROJEKT KÓDSZÁMA: NFA-KA-KIM-10/2023

IMPRESSZUM:

Lipóczki Ákos DLA | programvezető, egyetemi docens
Pallag Andrea DLA | egyetemi adjunktus
Derényi András | oktatókutató, -fejlesztő
Takács Laura | pályázati igazgató
Dobos Dorina Melinda | projekt szakértő
Kovács Melitta | projekt szakértő
Sárkány Bence | szerkesztő
Kósa Tamás | tervezőgrafikus
Molnár Zsófia | fotográfus

2 – 5. OLDAL FORRÁS:

Lipóczki Ákos, Derényi András, Pallag Andrea,
Sediviné Balassa Ildikó, Bodnár Éva, Sass Judit:
A kreatív iskola. Egy kísérleti fejlesztés
eredményei és első tapasztalatai
(In: Új kutatások a neveléstudományokban 2023
– Elkötelezettség és rugalmasság: a neveléstudomány
úttjai az átalakuló világban. Tanulmánykötet.
MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság, 2024.,
Budapest, ISBN 978-963-489-677-7)

Moholy-Nagy Művészeti Egyetem 2024
kreativitasfejlesztes.mome.hu

